

El procés d'ambientalització curricular en l'educació per a la sostenibilitat

Sessió de dinamització Agenda 21 Escolar
Sabadell 16/05/2012

Una recerca aplicada

- ❑ Projecte de recerca *"El procés d'ambientalització curricular dels centres escolars: reflexió, comunicació i acció"*, impulsat per la Xarxa d'Escoles per a la Sostenibilitat de Catalunya (XESC) i dirigit pel grup Còmplex de la UAB.
- ❑ Grup de treball on hi participa professorat i assessors representants de diverses xarxes de la XESC.
- ❑ El projecte té una durada de dos cursos (2009/10-2011/12) i la metodologia es basa en sessions presencials dinamitzades pels investigadors del grup Còmplex.
- ❑ Les finalitats principals del projecte són:
 - Elaborar un conjunt d'orientacions per estimular el procés d'ambientalització curricular (AC) d'un centre educatiu.
 - Establir un procés compartit entre diversos agents educatius que contribueixi a avançar en el bagatge respecte l'AC en el context català.

Què entenem per ambientalització
curricular ?

AC

HARMONITZAR

ARRISCAR

FACILITAR

EMOCIONAR

L'ambientalització curricular en el programa agenda 21 escolar

Procés de desenvolupament de l'Agenda 21 Escolar a Sabadell

Etapa inicial

- Es porten a terme **accions** relacionades amb la reutilització dels materials i la recollida selectiva, l'energia i l'aigua, i l'escolar ecològic.
- Es fan "campanyes" sobre noves formes d'ús.
- Les accions principals són sortides, tallers, etc.
- Es constitueix una comissió amb algun membre del claustre que pot constituir una comissió de treball.
- Es participa en activitats de temàtica ambiental.

Segona etapa

- Es porten a terme **activitats** relacionades amb les **ecoauditories** (sobre el consum de materials, els residus, etc.) i tenen per finalitat general **informar** i **conscientitzar**.
- Els treballs de recerca **s'aprofiten curricularment** i s'incorporen a l'ensenyament de llengua, tecnologia, art, etc. i es creen crèdits de síntesi o treballs de síntesi.
- Sovint s'utilitzen aquestes activitats com a **recursos educatius especials**.
- Encara que siguin una part del treball més concret, s'organitzen fora del centre.
- Es **comuniquen els resultats** a través de la revista del centre, la pàgina web, etc.
- L'alumnat que forma part de la comissió de treball **acompanya de classe** i participa en la seva composició. Porten dins del centre.
- El **professorat i/o representants dels alumnes** organitzen les activitats de formació i treball de l'Agenda Escolar.

Tercera etapa

- S'introdueixen **criteris ambientals** en la rehabilitació i millora dels edificis i les instal·lacions, la política ambiental del centre entra en una etapa de desenvolupament més avançada.
- El centre aplica un **Pla d'Acció Ambiental** a tota la comunitat educativa.
- Es promou que l'alumnat **assumís la responsabilitat** i que no sigui només un receptor, sinó que **assumeixin la responsabilitat** i que **assumiscin la responsabilitat**.
- A nivell curricular es creen **crèdits de síntesi** que **aprofiten els coneixements** que s'adquireixen a través de problemes ambientals proposats i no només a través de projectes.
- Els projectes s'obren a **altres centres** i es porten a terme accions que van més enllà del centre.
- La **comissió de treball** continua treballant i **avallant** la seva implantació.
- Els projectes de l'A21 **se celebren** a través de tallers o celebracions **curriculars**.
- El professorat participa en **grups de treball** i **intercanvi**.

Etapa de consolidació

- El centre explicita en els seus documents rectorals, la **coherència ambiental** que s'assoleix, tant pel que fa al funcionament i la institucionalització dels processos, com a nivell curricular.
- S'han analitzat els continguts **clau** (conceptes, procediments i valors) que caldria ajudar que els alumnes construïssin i s'han integrat en els currículums de la major part de les àrees. Tota la proposta forma part del **projecte educatiu i curricular del centre**.
- Els projectes es duen a terme en el marc de diferents assignatures i cursos, a partir d'un **projecte curricular consensuat** que afronta el desenvolupament de competències relacionades amb el pensament i l'acció crítica.
- La Comissió continua treballant no només per la gestió i la tasca educativa sinó que promou l'**adaptació** als nous problemes que se'ns dubte van sorgint de forma contínua, en un entorn canviant.
- Els **Plans d'Acció** tot i que s'arrelen a la institució educativa s'obren cada vegada més al barri, la ciutat i a la cooperació internacional.
- El professorat participa en grups de formació i/o intercanvi vinculats a l'educació ambiental a nivell supramunicipal o internacional.
- Per continuar avançant, no es té dependència d'estímul externs que puguin provenir de les institucions públiques i/o d'altres organismes privats.

L'ambientalització curricular: un pas més enllà

- ❑ L'ambientalització curricular és un procés reflexiu i d'acció orientat a assolir una educació per al desenvolupament sostenible en el desplegament curricular, vinculat a la gestió del centre docent i encaminat a promoure una societat més justa, solidària i participativa.
- ❑ L'ambientalització curricular ha de permetre l'anàlisi de la realitat socioambiental i la recerca d'alternatives coherents amb els valors de sostenibilitat.
- ❑ L'ambientalització curricular abraça les distintes àrees de coneixement i fomenta accions en col·laboració amb diferents institucions.
- ❑ L'ambientalització curricular comporta adquirir unes competències de pensament global en relació amb el medi i fomentar la responsabilitat, el compromís i l'acció de la comunitat educativa vers el desenvolupament d'uns trets d'identitat ambiental.

Característiques de l'ambientalització curricular

- Procés flexible i adaptable a la realitat del centre
- Metodologia que generi pensament i acció creatius, crítics i solidaris
- Ambientalització dels documents estratègics del centre i de l'administració educativa
- Coherència, vinculació i contextualització amb una gestió sostenible del centre
- Comunicació entre l'entorn i la comunitat educativa
- Avaluació i valoració coherents amb un pensament ambiental
- Pràctica participativa i implicació de diferents institucions i agents
- Treball personal i col·lectiu a escales local i global
- Concrecions d'estratègies per a l'actuació educativa
- Interpretació de la realitat com un sistema complex i canviant
- Interdisciplinarietat i incorporació de la dimensió ambiental en els continguts curriculars

Pautes de treball: reflexió-acció- reinterpretació

Diagnòstic del punt de partida

Identificació dels models d'educació ambiental i dels reptes que presenta el context de treball

Construcció d'un marc teòric compartit

Identificar focus de treball dins del marc teòric establert

Reinterpretació del context en funció del focus

Connexió amb el model didàctic

Identificar implicacions didàctiques

Reinterpretació del model didàctic

Establir creuaments entre els diferents focus i contextos

Disseny i realització d'accions educatives concretes

Ambientalització curricular com a procés dinàmic

